

Toelichting

Irak behoort tot de zeer weinige landen die massavernietigingswapens (MVW) ooit werkelijk ingezet hebben, nl. chemische wapens in de oorlog tegen Iran en tegen de eigen – Koerdische – bevolking. De wapeninspecties door de VN (UNSCOM), die aan Irak werden opgelegd als onderdeel van het overeengekomen ‘staakt het vuren’ na de Golfoorlog, hebben aan het licht gebracht dat Irak ver was gekomen met programma’s ter verwerving van Chemische, Biologische en Nucleaire MVW. Door het gedwongen vertrek van de inspecteurs in 1998 is het niet kunnen komen tot de vereiste “full disclosure” van zowel bezit als uiteindelijke vernietiging van de MVW van Irak. Hoewel het regime beweert geen MVW meer te bezitten wordt dit door de VN niet geaccepteerd zonder bevestiging door een klaarstaand team van wapeninspecteurs (thans UNMOVIC geheten), dat evenwel door Irak niet wordt toegelaten. Het land blijft dan ook onderhevig aan zware economische sancties.

Na de gebeurtenissen van 11 september heeft de VS d.m.v. de ‘State of the Union’-rede van president Bush een verband gelegd tussen de strijd tegen het terrorisme en de dreiging die uitgaat van onverantwoordelijke regimes in het bezit van MVW. Boven aan de lijst van de drie onder de zgn. ‘As van het kwaad’ genoemde landen staat Irak (naast Iran en Noord-Korea). De uitspraken die de VS-autoriteiten sindsdien hebben gedaan, hebben dit land inmiddels op het hoogste niveau gecommitteerd tot het bewerkstelligen van een zgn. ‘regime change’ in Irak. Over de vorm daarvan, noch de in te zetten middelen, heeft de VS evenwel tot dusver uitsluitel gegeven.

Aanvankelijk werd met ‘regime change’ gedreigd indien Irak zou volharden in zijn weigering de wapeninspecteurs toe te laten. Inmiddels lijkt de VS op te schuiven naar de positie dat alleen ‘regime change’ een effectief middel is om de dreiging van de Iraakse MVW te bezweren. De VS heeft een verband gelegd tussen de noodzaak van ontwapening van het land en de onmogelijkheid dit doel te bereiken zolang Saddam Hoessein aan de macht is.

Door o.m. Brent Scowcroft is erop gewezen dat een aanval op Irak het einde zou kunnen betekenen van de coalitie tegen het internationale terrorisme. Bij de vorige Golfoorlog was sprake van een internationale coalitie, waaraan de belangrijkste Arabische landen, m.n. Saoedie-Arabië, deelnamen. Thans geven alle landen van de regio te kennen een aanval op Irak op dit moment af te wijzen, gezien het risico van interne destabilisatie door de reactie van de “Arab street”. Dit in het licht van de perceptie dat de VS thans niet voldoende doet om de escalerende situatie van het MO-conflict het hoofd te bieden.

Een bijzondere overweging bij het beoordelen van eventueel militair optreden is voorts de juridische basis daarvan. In grote lijnen kan gesteld worden dat het bestaande corpus aan VR-resoluties (onder Hoofdstuk VII), waarbij Irak geheel of gedeeltelijk in gebreke blijft, voldoende basis biedt. Dit was al het standpunt van de NL regering ten tijde van de operatie 'Desert-Fox' in 1998.